

«Куфэрак» са скарбамі,

або Захаванне спадчыны — справа асабістая і дзяржаўная

Увосень 2006 года на базе Беларускага дзяржаўнага інстытута праблем культуры адбыліся курсы павышэння кваліфікацыі спецыялістаў раённых, гарадскіх аддзелаў культуры па пытаннях аховы гісторыка-культурнай спадчыны. Шчыра кажучы, едучы ў камандзіроўку на курсы, нават і не магла падумаць, колькі цікавых адкрыццяў мяне чакае наперадзе.

У першы дзень заняткаў мы сустрэліся са спецыялістамі Упраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і рэстаўрацыі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Наша ўвага была сканцэнтравана на ўвод у дзеянне новага Закона Рэспублікі Беларусь «Аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь», які ўступіў у сілу летась. Намеснік начальніка ўпраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны Ігар Чарняўскі спыніўся на асноўных артыкулах Закона, якія цалкам змяніліся ці дапоўнены. Так, напрыклад, у арт. 20 «Крытэрыі адбору матэрыяльных аб'ектаў і нематэрыяльных праяўленняў творчасці чалавека для надання ім статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці» ўнесены змяненні ў п. 2 — вызначаны дакладныя межы датавання помнікаў, якія могуць быць унесены ў спіс — «з часу першапачатковага стварэння нерухомага матэрыяльнага аб'екта павінна прайсці не менш, чым 40 гадоў і ён павінен быць поўнаасцю або не менш чым на 90 працэнтаў адноўлены ў адпаведнасці з гістарычнымі данымі на ранейшым месцы».

Асабліва ўвага была звернута на прынцыпы аховы помнікаў археалогіі. Першапачатковымі задачамі, якія акрэсліла ў сваім дакладзе загадчык аддзела археалогіі Інстытута гісторыі НАН Беларусі доктар гістарычных навук Вольга Ляўко і якія патрабуюць абавязковага вырашэння, з'яўляюцца вызначэнне іх дакладнага месцазнаходжання, пры-

вязка да сістэмы каардынат і нанясенне на карты землекарыстання, бо ў краіне пры правядзенні гаспадарчых работ існуе пагроза знішчэння найбольш значнага і каштоўнага пласта гісторыка-культурнай спадчыны.

Наталля Хвир, загадчык сектара аховы спадчыны Упраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны, занепакоена аб'ектамі духоўнай спадчыны — нематэрыяльнымі каштоўнасцямі Беларусі. Гэта сакрэты ткацтва, ганчарнай справы, казкі, мова, яе дыялекты, вельмі багаты традыцыйны фальклор. На жаль, толькі 52 аб'екты нематэрыяльнай спадчыны Беларусі ўключаны ў Дзяржаўны спіс. Сярод іх абрад «Юраў» («Юраўскі карагод»; вёска Пагост

Жыткавіцкага раёна Гомельскай вобласці), якому нададзены статус духоўнай гісторыка-культурнай каштоўнасці другой катэгорыі. І гэта пры тым, што краіна далучылася да Міжнароднай канвенцыі аб ахове нематэрыяльнай культурнай спадчыны. Кожнаму ўдзельніку сустрэчы была выдадзена дыскета з прававой базай па пытаннях аховы культурнай спадчыны.

Нечаканым для «курсантаў» быў ўдзел у рабоце Рэспубліканскага навукова-метадычнага Савета па праблемах аховы гарадоў і гістарычных цэнтраў, культурнага ландшафту, архітэктурных аб'ектаў на чале з намеснікам Міністра культуры Рэспублікі Беларусь Уладзімірам Грыдзюшчам. На пасяджэнні разглядалася навукова-праектная дакументацыя на выкананне рэстаўрацыйна-аднаўленчых работ у Нясвіжскім замку, забудова гістарычнага цэнтра Гомеля, выдача заключэнняў аб адпаведнасці кваліфікацыйным патрабаванням кандыдатаў на атрыманне пасведчанняў на права выканання навукова-даследчых работ на гісторыка-культурных каштоўнасцях, разгляд прапаноў аб наданні матэрыяльным аб'ектам статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці.

Другі сюрпрыз нас чакаў таксама пад час размовы з намеснікам Міністра культуры Рэспублікі Беларусь Уладзімірам Грыдзюшчам. Справа ў тым, што ўсе калегі хацелі паглядзець Нацыянальную бібліятэку Беларусі, але экскурсіі там былі распісаны далёка наперад. Уладзімір Пятровіч уважліва выслухаў наша жаданне, і праз гадзіну мы ўжо былі на экскурсіі ў Нацыянальную бібліятэку, наведвалі яе залы і галерэі. Пікам праграмы ў літаральным сэнсе стаў пад'ём на аглядную пляцоўку васьміграннага гмаху, адкуль мы, якія ўсе трапілі сюды ўпершыню, удалась налюбавацца панарамай Мінска і яго ваколіц пад вёлюмамі кастрычніцкіх хмар.

Кніга — скарбніца

(Заканчэнне на стар. 3)

Крэўнаўская газета №12
сакавік 2007

«Куфэрак» са скарбамі

*(Заканчэнне.
Пачатак на стар. 2)*

Пабывалі і ў Музеі кнігі. Нам было цікава даведацца, што тая калекцыя рэдкіх кніг і старадрукаў, якая пачалася стварацца яшчэ пры першым дырэктары бібліятэкі, сёння налічвае каля 70 тысяч экзemplяраў. «Евангеліе на престольное», выдадзенае Пятром Мсціслаўцам у Вільні, у друкарні Мамонічаў у 1575 годзе, стараверскія кнігі XVII – пачатку XX стагоддзяў, кнігі – гэта толькі частка таго, што могуць пабачыць усе ахвочыя.

Было арганізавана і наведванне аднаго са старажытнейшых беларускіх гарадоў, які нядаўна адсвяткаваў сваё 1020-годдзе, – Заслаўе. Тут зберагліся каштоўныя помнікі археалогіі, гісторыі, архітэктуры, адкрыты музей. Адзін з іх – «Хата завозніка». Раней тут спыняліся на начлег тыя, хто прывозіў малоць збожжа (адсюль і назва «завознік»). Як і сто гадоў таму, хата і цяпер прымае гасцей. У музеях «Млын» і «Кузня», якія размешчаны ў музейфікаваных драўляных пабудовах пачатку XX стагоддзя, усе

экспанаты дзейнічаюць, і цяжка ўтрымацца, каб самому не паспрабаваць памалоць збожжа ці пастукаць малаткамі ў кузні.

У горадзе створаны адзіны ў Беларусі Дзіцячы музей міфалогіі і лесу, працуе музейна-выставачны комплекс. Тут, у экспазіцыі «Музыка вячорак» можна ўбачыць і, што куды цікавей, пачуць музычныя інструменты, якія існавалі ў розных рэгіёнах Беларусі.

Штогод ў Заслаўі праводзяцца сярэднявечныя фестывалі, рыцарскія турніры, этнаграфічныя святы, кірмашы... І самае галоўнае – горад наведваюць турысты і «погружаюцца в тысячелетие глубины прошлого, перетекающего в настоящее и грядущее...».

Ёсць у паэта Анатоля Дэбіша ў вершы «Жарынкi» радкі:

*Адчыняю куфэрак...
Вачыма майй бабулі
Глядзіць на мяне*

мінулае.

Вось і я, наведаўшы курсы, адчыніла для сябе яшчэ адзін «куфэрак» са скарбамі нашай зямлі.

*Наталля РАМАНОВІЧ,
галоўны спецыяліст
аддзела культуры Гродзенскага райвыканкама*